

การทดสอบทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเจ็บในการก่อตัวของสาธารณสมบัติ
ในบริบทการเมืองและวัฒนธรรมไทย

นายคมสัน รัตนะสิมากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A TEST OF SPIRAL OF SILENCE ON FORMATION OF PUBLIC OPINION
IN THAI POLITICAL AND CULTURAL CONTEXT

Mr. Komsan Rattanasimakool

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Communication Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491597

คมสัน รัตนะสิมากุล : การทดสอบทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเงียบในการก่อตัวของสาธารณมติ
ในบริบทการเมืองและวัฒนธรรมไทย. (A TEST OF SPIRAL OF SILENCE ON
FORMATION OF PUBLIC OPINION IN THAI POLITICAL AND CULTURAL
CONTEXT) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 265 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบแนวคิดหลักของทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเงียบใน
สังคมไทย รวมถึงได้มีการศึกษาตัวแปรความเกี่ยวข้องกับประเด็นสาธารณะ ลักษณะทางจิตวิทยา
ลักษณะวัฒนธรรมแบบปัจเจกชนนิยมและกลุ่มนิยม และตัวแปรความเกี่ยวข้องกับกิจกรรม
ประชาธิปไตย เพื่อขยายแนวคิดของทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเงียบ รวมถึงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
ทั้งสิ้น 29 ตัวแปร

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาและการวิจัยเชิงสำรวจ ในขั้นตอนแรกผู้วิจัยใช้
การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ในเดือนพฤศจิกายน จำนวน 6 รายชื่อ รวม 180 ฉบับ เพื่อคัดเลือก
ประเด็นสาธารณะที่มีองค์ประกอบตามที่ Noelle-Neumann ได้กล่าวเอาไว้ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม
สำหรับถามกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากคนไทยใน 6 ภูมิภาคและ
กรุงเทพมหานคร รวม 873 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์
ถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิสเรล และการวิเคราะห์
ความแปรปรวนร่วม

ผลการศึกษา พบว่า การก่อตัวของสาธารณมติในสังคมไทยเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของ
ทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเงียบ กล่าวคือ การรับรู้ว่าตัวเองมีความเห็นของตนเองไม่สอดคล้องกับความ
ความเห็นคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันและอนาคตเป็นตัวทำนายความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประ-
เด็นสาธารณะ ผลการศึกษาชี้ด้วยว่า ความกลัวการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง ความสนใจในประเด็น
สาธารณะ การรับรู้ผลกระทบต่อตนเอง ความสนใจทางการเมือง ความอดกลั้นทางการเมืองเป็นตัว
ทำนายความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นได้ ขณะที่ความกลัวการโดดเดี่ยว การเปิดรับสื่อมวลชนและ
ลักษณะวัฒนธรรมแบบปัจเจกชนนิยมและกลุ่มนิยมไม่ใช่ตัวแปรทำนาย นอกจากนี้ยังพบอิทธิพลร่วม
ระหว่างตัวแปรการรับรู้ความไม่สอดคล้องๆ และความสนใจในประเด็นสาธารณะ ความมี
ประสิทธิภาพทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง และความกลัวการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง

ภาควิชา ลายมือชื่อนิติศ
สาขาวิชานิเทศศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2549..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4685451028 : MAJOR COMMUNICATION ARTS

KEY WORD: SPIRAL OF SILENCE / PUBLIC OPINION / POLITICAL COMMUNICATION / INTERCULTURAL COMMUNICATION

KOMSAN RATTANASIMAKOOL : (A TEST OF SPIRAL OF SILENCE ON FORMATION OF PUBLIC OPINION IN THAI POLITICAL AND CULTURAL CONTEXT) THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR YUBOL BENJARONGKIJ, Ph.D., 265 pp.

This study tests the concept of spiral of silence in Thai context, including variables of public issue concerns, psychological aspects, individualistic and collectivistic culture and democratic engagement, the total number of 29 variables, which extend explanatory of this theory.

The research method covers on both of content analysis and survey research. A content analysis of one hundred and eighty issues of six newspapers during November 2006, was used to monitor news coverage of public issues according to Noelle-Neumann's concept. These issues was formulated into a questionnaire which was used in a survey research of 873 respondents selected by multi-stage sampling from Bangkok and other 6 regions of Thailand. The data were analyzed by using Pearson Product-Moment Correlation Coefficients, Multiple Regression Coefficients, Path Analysis by Lisrel Program and the Analysis of Variance.

Findings show that the formation of current public opinion in Thailand provided partially support for the spiral of silence hypothesis. Given the context of controversial issues found from content analysis, an incongruency between one's own and the perceived current and future majority opinion influences the willingness to express opinion. Fear of isolation and media exposure do not predict individual opinion expression. Findings also indicate that public issue interest, issue-self effect perception, political interest, political tolerance and fear of conflict confrontation, under the context of Thai culture, predict individual opinion expression. Cultural individualism and collectivism, however, do not predict individual opinion expression. Analysis of Variance also shows that an incongruency between one's own and the perceived majority opinion interacts with variables of public issue interest, political self efficacy, political interest and fear of conflict confrontation.

Department..... Student's signature..... *Komsan*
Field of studyCommunication Arts..... Advisor's signature..... *[Signature]*
Academic year.....2006..... Co-advisor's signature.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามนำวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดเรื่องสาธารณสมบัติ.....	18
ทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเจ็บ.....	21
แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมแบบปัจเจกชนนิยมและกลุ่มนิยม.....	37
แนวคิดเรื่องความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมประชาธิปไตย.....	48
สมมติฐานการวิจัย.....	60
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	63
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	64
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	77
การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ.....	77
การวิเคราะห์เชิงปริมาณ.....	117
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	191
สรุปผลการศึกษา.....	191
อภิปรายผลการศึกษา.....	201
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสร้างสาธารณสมบัติ.....	223
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	226
รายการอ้างอิง.....	229

ภาคผนวก	234
ภาคผนวก ก.....	235
ภาคผนวก ข.....	252
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	265

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อโต้แย้งของสังคมในประเด็นต่างๆในเดือนพฤศจิกายน 2549 ที่พบในหนังสือพิมพ์ จำนวน 180 ฉบับ.....	78
2 จำนวนและร้อยละลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	118
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่ในการเปิดรับสื่อสารมวลชน (โดยเฉลี่ยต่อ 1 รอบสัปดาห์)	121
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความสัมพันธ์ของกับประเด็น สาธารณะ.....	122
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะทางจิตวิทยา.....	123
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรบุคลิกภาพและพฤติกรรมตามลักษณะ ทางวัฒนธรรม.....	124
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมประชาธิปไตย.....	125
8 จำนวนและร้อยละความคิดเห็น(จุดยืนตนเอง)ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประเด็น สาธารณะ 4 ประเด็น.....	126
9 จำนวนและร้อยละการรับรู้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสังคม ณ ช่วงเวลาปัจจุบัน ที่มีต่อประเด็นสาธารณะ 4 ประเด็น.....	127
10 จำนวนและร้อยละการรับรู้แนวโน้มความคิดเห็นคนส่วนใหญ่ของสังคมที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตในประเด็นสาธารณะ 4 ประเด็น.....	127
11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะต่างๆ ในกลุ่มคนที่มีการรับรู้ความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับการ รับรู้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสังคมในระดับต่าง ๆ	129
12 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ตัวแปร อิสระที่มีต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นประเด็นการใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อแก้ ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้.....	132
13 อำนาจในการพยากรณ์ตามลำดับที่ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 29 ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะที่ 1	136
14 ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และ คะแนนมาตรฐาน(β) ทดสอบความมีนัยยะสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอย พหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะที่ 1.....	138

ตารางที่

หน้า

15	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีต่อความเต็มที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการเสนอให้ยกเลิกหยาบนดิน.....	140
16	อำนาจในการพยากรณ์ตามลำดับที่ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 29 ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะในประเด็นสาธารณะที่ 2.....	143
17	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ทดสอบความมีนัยยะสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะในประเด็นสาธารณะที่ 2	145
18	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีต่อความเต็มที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการเสนอให้ยกเลิก กฎัย-การศึก.....	147
19	อำนาจในการพยากรณ์ตามลำดับที่ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 29 ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะที่ 3	150
20	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ทดสอบความมีนัยยะสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะในประเด็นสาธารณะที่ 3	152
21	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีต่อความเต็มที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการขอกลับเข้าประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร.....	155
22	อำนาจในการพยากรณ์ตามลำดับที่ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 29 ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะที่ 4	159
23	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ทดสอบความมีนัยยะสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะที่ 4.....	161
24	การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีต่อความเต็มที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ โดยรวม.....	164

ตารางที่	หน้า	
25	อำนาจในการพยากรณ์ตามลำดับที่ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 29 ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ โดยรวม.....	168
26	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ทดสอบความมีนัยยะสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะในประเด็น โดยรวม.....	170
27	ค่าสถิติต่างที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย (โมเดลเริ่มต้น) กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	171
28	ค่าสถิติต่างที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย (โมเดลเริ่มต้น) ที่ปรับปรุงกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	172
29	การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ.....	174
30	การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในปัจจุบันและตัวแปรอิสระต่างๆ กับความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ.....	175
31	การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในอนาคตและตัวแปรอิสระต่างๆ กับความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ.....	179
32	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความเห็น ไม่สอดคล้องกันในปัจจุบันและความสนใจในประเด็นสาธารณะ.....	183
33	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความเห็น ไม่สอดคล้องกับความมีประสิทธิภาพทางการเมือง	185
34	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความเห็น ไม่สอดคล้องกับความสนใจทางการเมือง.....	187
35	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายทางระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความเห็น ไม่สอดคล้องกับความเห็นของคนส่วนใหญ่กับความกลัวการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง.....	189

1	ภาพแสดงการก่อตัว เปลี่ยนแปลงและเสริมแรงสาธารณมิตตามทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเจ็บ 32	32
2	แบบจำลองของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการใช้แนวทางสันติวิธี..... 139	139
3	แบบจำลองอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการเสนอให้ยกเลิกหอบนดิน..... 146	146
4	แบบจำลองของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นการเสนอยกเลิกกฎอัยการศึก..... 154	154
5	แบบจำลองของตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นข้อโต้แย้งในประเด็นการขอกลับเข้าประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร..... 162	162
6	แบบจำลองแสดงอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะโดยรวม..... 173	173
7	อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันและความสนใจในประเด็นสาธารณะ..... 183	183
8	อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันกับตัวแปรความมีประสิทธิภาพทางการเมือง..... 185	185
9	อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันกับตัวแปรความสนใจทางการเมือง..... 187	187
10	อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปรการรับรู้ว่าคุณเองมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นคนส่วนใหญ่ในอนาคตกับตัวแปรความกลัวการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง.... 189	189
11	แสดงอิทธิพลร่วมระหว่างความมีประสิทธิภาพทางการเมือง / ความสนใจทางการเมือง และการรับรู้ว่าคุณมีความไม่สอดคล้องๆ ที่มีต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ..... 218	218
12	แบบจำลองอิทธิพลร่วมระหว่างความกลัวการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง / ความสนใจในประเด็นสาธารณะ และการรับรู้ว่าคุณมีความไม่สอดคล้องๆ ที่มีต่อความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ..... 219	219